

TATIANA

BREZINSKÁ

DOSTŮ!

Quitovky

Evitovky

T
Batiana
rezinská

ISBN 978-80-89950-42-3

Evitovky

Dost!

Evitovky

TATIANA BREZINSKÁ

Vzhľadom na citlivosť príbehu sú mená, miesta a niektoré detaily ako opisy osôb zmenené. Podobnosť s existujúcimi ľuďmi je čisto náhodná.

DOST!

”

Z celého srdca ďakujem
hlavnej postave tohto
príbehu za otvorenie
svojho srdca
a poskytnutie denníkov,
ktoré ju sprevádzajú
takmer celý život.
Patrí jej obrovská poklona
za to, čo denne zažíva
a ako sa vyrovnáva
s problémami, no nezabúda
pritom na úsmev
a pomoc druhým. Obdiv,
ktorý k nej prechovávam,
je nekonečný.

“

DOST!

P

rológ

Prišlo to znenazdania. Tak náhle, až sa mi z toho zatočila hlava.

Tá vôňa.

Cítla som ju tak jasne a prenikavo, až sa mi z toho rozbúšilo srdce. Zmätene som sa poobzerala okolo seba. No nemohla som nájsť jej zdroj. Bolo možné, aby tá vôňa bola len v mojej hlave?

Asi áno, pretože jej zdroj sa v mojom byte nenachádzal. Nemohol tam byť. Nemal nič spoločné s mojím bývaním, aj keď s mojím životom stále áno. Stretávala som sa s tou vôňou, ale nikdy nie doma, na ulici či u rodičov. Jej miesto bolo niekde úplne inde.

Aj tak som ju vnímala tak intenzívne, akoby som ju mala tesne pod nosom. Nechápala som, prečo ma to vždy tak rozruší a prečo to prichádza len v bezpečí domova. Snažila som sa nájsť na to odpoveď, ale asi by som to mala len prijať. Nepátrať, netrápiť sa a nešpekulovať.

Tá vôňa bola mojou súčasťou tak dlho, že zbaviť sa jej asi nebude také ľahké.

A chcem to vlastne?

Moja minulosť je len a len moja. Nech bola akákoľvek. Žila som podľa najlepšieho vedomia a svedomia. Nemám si čo vyčítať. Prežila som veľa zlého, no nech ma život akokoľvek zrazil na kolená, zdvihla som sa. Niekedy ťažšie, inokedy rezkejšie. No odmietla som sa vzdať.

Veď ja som to chcela a aj dosiahla.

Mám dvoch krásnych synov. Každý deň ďakujem Bohu za tento dar. Za to, že moje lono bolo požehnané.

Napriek tomu, že ešte pred desiatimi rokmi som bola rehoľná sestra.

”
NOVICIÁT
A VEČNÉ
SLUBY
“

DOST!

1. Pred dvadsiatimi piatimi rokmi

„Čo z teba bude? To ťa teraz budem živiť?“ Mami-
ne slová sa mi zarezávali do srdca ako nôž. V rukách
som držala papier, ktorý mi oznamoval, že ma ne-
prijali na vysokú školu. Moja krehká, napoly detská
a napoly ženská duša trpela. Mala som prijať zod-
povednosť za vlastné rozhodnutia a činy, hoci len
nedávno som oficiálne prekročila prah dospelosti.
Zmietala som sa vo vlastných pocitoch a citoch.

Na prijímačkách som dala zo seba všetko. Bolelo ma, že ma neprijali.

Dúfala som, že mamina náruč zmierni sklamanie z prvého životného nezdaru. Namiesto toho bola plná trňov. Milovala som svoju matku, aj keď to bola tvrdá a nekompromisná žena. Rešpektovala som ju. Až tak, že som sa jej nikdy nedokázala postaviť na odpor. A často som ani nedokázala mať vlastný názor, pohodlnejšie či menej bolestivé a riskantné bolo osvojiť si ten jej. A teraz som sa pohybovala po veľmi tenkom ľade. Uvedomovala som si to až do špiku kostí.

Pozrela som sa na ňu spod ofiny, ktorá si už niekoľko týždňov pýtala skrátenie. Cítila som sa ponížená a neschopná zároveň. Čo nechápala, že som urobila naozaj maximum? Musí ešte aj ona zničiť i posledné kúsky sebavedomia, ktoré vo mne zostali?

Márne som hľadala v jej očiach či gestách pochopenie. Neprichádzalo. Moje mlčanie ju ešte viac hnevalo. Nechápala som, čo také zlé som urobila. Nedostala som sa na vysokú školu, to je všetko. Nie som ani prvá ani posledná. Ale mama pochopenie nemala. Akoby sa tým niečo zmenilo. Ved' aj tak by mi museli finančne pomáhať, sotva by som si dokázala počas štúdia platiť všetky životné náklady sama. Tak ma teda nezobrali. Pôjdem niekam robiť. Roboty som sa nikdy nebála.

„Agáta, čo bude teraz ďalej?“ Mama sa pýtala a trvala na odpovedi. Ale akej? Akú odpoveď čakala? Aká by ju aspoň čiastočne uspokojila? Prešľapovala

som z nohy na nohu. Najradšej by som sa schúlila do kľbka, prikryla dekou a zavrela oči. Nemala som pripravenú žiadnu odpoveď.

„Mamička, ja neviem.“ Cítila som, ako ma oblieva hanba. Zo sklamania. Nie vlastného. Len z toho, že som zlyhala v očiach matky. Vždy som bola učenlivá a šikovná. Veci sa mi darili a vedomosti mi samy natekali do mozgu. Okolie bolo zvyknuté, že ja nezlyhávam. Aspoň čo sa týkalo vzdelania určite nie. Lenže tie testy boli ťažké. Veľmi ťažké. Obávala som sa, že to bude tesné. Buď o chl p prejdem alebo mi ten povestný chl p bude chýbať. No nech by to dopadlo akokoľvek, počítala som s podporou rodiny. Lebo tak to v normálnych rodinách býva. Ľudia sa vzájomne podporujú.

Človek nie je nikdy dost' starý, aby sa nebál výčítok alebo nezmyselného obviňovania.

„Čo vieš?“ Mám pocit, že som svoju vetu ani nestihla dokončiť, keď mi do toho skočila mama ďalším pohrdavým spôsobom.

Veru. Čo viem? Dievča s gymnaziálnym vzdelaním. Pokrčila som ramenami a zaliezla do izby. Nie do svojej. Do našej. Delila som sa o ňu s ďalšími tromi súrodencami. Teda sestrami. Druhú detskú izbu okupovali traja bratia. Sedem súrodencov a dvaja rodičia sme obývali štvorizbový byt v panelákovvej štvrti v priemerne veľkom slovenskom meste. Pod oknami nám rástli majestátne topole, na ktoré mala najmladšia sestra vždy na jar poriadnu alergiu. Pozdĺž celého paneláka viedol chodník, ktorý oddeľo-

val obytný priestor od parkoviska. Áut v ňom bolo tak primerane. Pár rokov po revolúcii nemala ešte každá domácnosť auto nebodaj dve. No na trávna-tej ploche bolo vždy dost' kríkov a kvetov. Občas som si pripadala ako v zámockej záhrade. Len pár metrov od môjho okna bol obrovský krík hortenzie. Musela mať už pekných pár rokov, ak nie desaťročí, taká bola mohutná. A keď kvitla, mala neskutočnú fialovú farbu. Bola to nádhera, na ktorú sa dalo po-zerat' len s obdivom.

Okná našej izby boli situované na východ. Milo-vala som letné ranné lúče slnka, ktoré od skorého rána preťali sklo a naladili izbu do optimizmu. Ses-try hundrali, neznášali taký budíček. Ja som si ho, naopak, vychutnávala. Kuchyňa bola opačným sme-rom, navyše ju tienil jeden zo stromov. Preto v nej aj v letných horúčavách bolo príjemne a nezhoršil to ani takmer neustále zapnutý sporák. Nakrímit' deväťčlennú rodinu znamenalo mať doma menšiu vývarovňu.

Okrem toho sme hlboko veriaci kresťanská rodi-na. Keď sme vychádzali z vchodových dverí pane-láka, vyzerali sme ako stonožka. Rad nemal konca. V kostole sme zaberali celú jednu lavicu. Hovorili tomu lavica Rovných. Nikto si do nej netrúfal sad-núť. Prísny mamin pohľad, v citel'nom kontraste s láskavým výrazom Panny Márie na obraze na ste-ne, všetkých hned' odradil.

A tak mali Rovní svoju vlastnú lavicu. Rodičia v strede, chlapci vedľa otca, dievčatá vedľa mamy.

Moji bratia sa nikdy neodvážili ani len šeptom rušiť. Mamina ruka bola dost' dlhá, aj napriek tomu, že medzi bratmi a ňou sedel ešte otec. A my dievčatá sme sa neodvážili ani nahlas dýchať. Naša viera bola postavená na maminých zákazoch a príkazoch: „Ideš do kostola a basta!“ Aj napriek tomu sa mi to páčilo, napíňalo mi to vnútro zvláštnym pocitom bezpečia a istoty.

Ani komunizmus, ani iný režim nám nikdy nezabránil hrdo sa hlásiť k viere a byť v cirkvi viac ako aktívni.

Pamätám si, ako brat Juraj pri spovedi pred prvým svätým prijímaním na otázku, čo získa touto sviatosťou, odpovedal, že bicykel. Kňaz ho zdesený takmer nepustil k prijímaniu a mama Juraja vyplieskala po zadku tak, že celú slávnostnú omšu radšej prestál. Vždy, keď som si na túto príhodu spomenula, chcelo sa mi strašne smiať. Juraja zradila detská prostorekosť. Ani náhodou v danej chvíli nemyslel zbožne a ja som sa mu ani veľmi nečudovala. Mal dostať bicykel, a to už bol hodnotný dar, ktorý sme mu všetci mohli len závidieť. My dievčatá sme mali jeden a museli sme si ho požičovať. A on mal dostať vlastný. Vnímala som to ako podpásovku, ale ani toto neotriaslo mojou vierou.

Ležala som vo svojej posteli. Na chrbte. Pohľad upretý na strop. Hrala som sama so sebou takú hru. Koľko vydržím bez žmurkania. Vedela som, že to nebude trvať dlho. Oči ma začali štípať a v kútiku sa mi už tvorili slzy. Žmurkla som. A potom v rýchlom

slede ešte niekoľkokrát. Rozboleli ma oči. Pretrela som si ich hánkami.

Spočinula som pohľadom na veciach okolo mňa. Všetko bolo čisté a upravené. Ale také, ako keď jednej izbe vyrastajú štyri dievčatá. Všetko v inej farbe, nič neladilo s ničím. Zmes farieb, vzorov a materiálov. Tým pádom to pôsobilo chaoticky. A presne takýto chaos sa mi usídlil v duši.

Natiahla som ruku a siahla po mojom Novom zákone zdedenom po babičke. Mal už ošúchané rohy na koženom obale a niektoré strany boli jemne natrhnuté alebo špinavé z listovania. Napriek tomu by som ho nevymenila za žiadnu inú knihu. Vďaka nemu som mala pocit, že je babička stále so mnou a vedie moje kroky tým správnym smerom. Najslávnejšia kniha sveta sa mi otvorila na Evanjeliu od Lukáša. Vnorila som tvár medzi stránky a mohla by som odprisahať, že v nich bola babičkina vôňa. Vôňa najláskavejšieho človeka na svete. Snažila som sa vnímať jej silu ducha a nájsť odpoveď v slovách textu. Zrak mi padol na slová: Zatiahnite na hĺbinu a spustite siete na lov. V tej chvíli som vedela, že som sa rozhodla správne. Pohrávala som sa s touto myšlienkou už pár mesiacov. Moje rozhodnutie mohlo oddialiť jedine prijatie na vysokú školu. A to sa nekonalo.

Tým pádom som nemala o čom ďalej rozmýšľať. Už to len povedať rodine. Dávno som vedela, koho kontaktovať, keď to budem myslieť vážne. A spovedné tajomstvo mi zaručovalo, že sa moje myšlien-

ky nedostanú k rodičom. Pretože ak áno, bolo by jasné, od koho idú.

Posadila som sa.

Ešte chvíľku som hľadela do prázdna. Len tak, bezcieľne.

Zvierala som na hrudi babičkin Nový zákon a modlila sa za dobrú odozvu v rodine. Zavrela som oči a na nič som nemyslela.

To ticho, ktoré sa okolo mňa rozhostilo, prerušoval len nepravidelný buchot hrncov v kuchyni. Mamička chystala večeru. Mala by som jej ísť pomôcť. No bála som sa ďalšej spršky výčitiek. Lenže keď nepôjdem, bude to ešte horšie.

Pozviechala som sa z postele a s povzdychom zamierila do kuchyne. Bez slov som sa chopila práce. Mama pomoc bez slov prijala. Aspoň na moment sme sa tvárili, že je medzi nami všetko v poriadku. Často sme vedľa seba existovali bez slov. Vedeli sme to. My dve určite. I keď moje sestry a ani bratia tomu súladu nerozumeli. Medzi nami dvoma bolo také zvláštne, podivné puto. Ale teraz ma dusilo.

Čochvíľa sa začnú ostatní zbíhať domov. Nastane hluk a mierny chaos. No ja som ho mala rada. Veľká rodina sa mi páčila. A aj keď sme žili skromne, nikdy mi nenapadlo, že by som chcela žiť inak.

Ešteže sme mali veľkú kuchyňu. Zmestil sa do nej taký veľký stôl, aby sme mohli jedávať vždy spolu. Nie zakaždým sa to podarilo. S pribúdajúcim vekom a školskými či pracovnými povinnosťami sa

pravidelný režim nabúral. O to viac som si dokázala vychutnať, keď sme sa pri stole zišli naozaj všetci. Som druhá najstaršia. A keďže starší odo mňa je už len brat, väčšina povinností v domácnosti prešla na mňa. Pomohla som mamičke s dokončením ľahkej teplej večere. Tá pozostávala zo zemiakovej kaše a opečených kúskov sekanej. K tomu sa podával čerešňový kompót. Toho sme mali každý rok dosť, lebo otec mal kolegu, ktorý mal na záhrade obrovskú čerešňu. Bol sám, nemal nikoho. Takže každý rok sme sa s košíkmi a vedrami vybrali na obaračku a potom sme si poctivo odrobili aj zaváranie. No milovala som to.

Rozložila som taniere a príbor. Pred každého člena rodiny som položila čistý pohár a jednu servítku. Rodičia si na stolovanie vždy potrpeli. A aj keď nám nie vždy mohli poskytnúť to najkvalitnejšie jedlo, postarali sa o to, aby sme nikdy neboli hladní a jedli ako slušní ľudia.

Základy morálky, slušného správania, úcty a vďaky nám boli vštepované od narodenia. V tomto sme boli učebnicová rodina. Prečo teda mamička dokázala byť taká tvrdá, mi bolo záhadou. Mala sedem detí, verila som, že všetky z lásky.

Prehrabla som si svoje polodlhé gaštanové vlasy a upevnila ich gumičkou do tradičného konského chvostu. Vzhľadom som sa nikdy zvlášť nezaoberala. Plet' som mala čistú, s olivovým nádychom, akoby som vyrastala niekde pri morskom pobreží. Mandľový tvar očí som si začala až po maturite zvý-

razňovať riasenkou a na ústa som si nanášala jemný perleťový rúž. Mladosť a sviežosť. Nebezpečná kombinácia. Kombinácia istoty. Človek si mohol dať na seba aj vrece, mladosť všetko tolerovala. Potrebu zvýrazňovať svoju ženskosť som buď nemala alebo mi na nej nijako zvlášť nezáležalo.

Nemala som extra ambície a nemala som ani výraznú schopnosť rýchleho a dobrého rozhodnutia. Bola som pracovitá. A svedomitá. Navyše poslušná. Ale zároveň som bola ako makový kvet. Kam ma zavialo, tam som išla. Kam ma poslali rodičia, tam som nasledovala ich vôľu.

Jednoducho, bola som absolútne nepraktická. V bežnom živote priam nepoužiteľná. No keď som si predsa len vytýčila nejaký cieľ, nikdy som sa nevzdala bez boja.

Agáta Rovná.